

Robert Menasse

Startati, začeti znova

V letalu iz Züricha proti Rio de Janeiru – ne. Rad bi začel znova. Ko sem prvič poljubil Evo, sva poslušala ploščo *Born to be wild*. Od tega je šestnajst let. Ko sem pred kratkim prišel domov z dela, se je Eva ubranila mojemu poskusu, da bi jo poljubil, nato sem pogledal v sobo najine hčerke. Vanessa je z zaprtimi očmi ležala na postelji in poslušala *Born to be alive*. Niti oči ni odprla. Jaz – ne. Rad bi začel znova. Bil sem zelo dober študent, ki je upravičeno vlival upanje za najboljše stvari. Bilo je, kot da v meni tiči do skrajnosti napeta jeklena vzmet. Moj učitelj, profesor Schneider, mi je dal vedeti, da od mene pričakuje, da bom študij končal z odliko. Vendar se vzmet ni sprožila, nisem naredil skoka naprej, temveč sem se zapletel v teorije. Sicer pa sem študiral gospodarstvo. Pisal sem delo z naslovom Heterodoksní šok. Metoda heterodoksnega šoka velja za sredstvo, kako nacionalno ekonomijo na psu sanirati z zavestno vpeljšano očiščevalno krizo, in sicer tako, da se vpeljejo povsem spremenjene možnosti za nov razcvet. To je bila doktrina. Jaz pa sem se zavzemal za to, da bi to metodo uporabili tudi pri nasičenih, stabilnih gospodarstvih, da bi tudi njim dali občutek preloma in novega začetka. Ta teza je bila škandal. Na koncu sem moral biti vesel, da sem dobil pozitivno končno oceno. Odtlej – ne. Hočem začeti znova. Verjetno se je začelo že takrat, ko sem obiskoval šolo. Bil je čas, konec šestdesetih, ko je ideja, da je mogoče in treba začeti znova, vse narediti drugače in bolje, postala splošen fetiš. Ta duh časa, *just*, ko si v puberteti! Poslušal sem *I want to hold your hand* in držal rok'co. Poslušal sem *Let's spend the night together* in razburjen sem razpravljaval o družbi, esteblišmentu in zatiranju. Maria – ji je bilo zares tako ime?

Vseeno, bila je prva, s katero sem si zamišljal skok v življenje, v svobodno, intenzivno življenje. Maria me ni hotela poljubiti, vprašala pa me je, zakaj imam to čudno vdolbino na čelu. Poskušal sem vnovič svoja usta pritisniti na njena, to pomeni, tako intenzivno sem si to zamišljal, da sem skoraj – začeti moram znova. Bil sem zelo plašen otrok, tako priden, da je bilo mogoče, ko sem se igral, v dnevni sobi slišati tiktakanje stoječe ure. Imel sem – ne. Začeti moram znova. Vdolbina. Imel sem težavno rojstvo. Moja mati je vedno znova pripovedovala, da sem jo skoraj pokončal. Končno so uporabili klešče. Ti šušmarji. Zakaj ni bilo carskega reza? Šušmarji in ignoranti, v tem sta si bila oče in mati edina, naj bi bili uničili njuno življenje. In jaz, na katerega je končno padla naloga uresničiti socialni vzpon družine, sem imel samo to vdolbino. In – ne. Začeti moram znova. Zares pri začetku. Moja mati mi je pripovedovala: Natančno v hipu oploditve je moj oče znenada vprašal: "Draga, si navila tudi uro v dnevni sobi?" To vprašanje ravno v tem hipu! Moja mati je bila pretresena in se je za trenutek skrčila. K temu je treba razumeti zgodovino te ure, ki – vendar bi to vodilo predaleč. Moral bi začeti znova. To sem tudi storil. Koliko stekla je po letališčih! To sem odkril šele takrat, ko sem odpotoval, da bi začel znova. Na poti skozi vratca sem nenehno hodil proti zidovom iz stekla, steklenim vratom, v katerih sem se zrcalil. Zdaj, ko sem odšel, sem končno našel samega sebe. Ločitev je nenadna odcepitev od neproduktivnih zapletanj, pravzaprav heterodoksen šok. V letalu za Brazilijo sem imel občutek, da se je sprostila notranja vzmet in da je bila ona tista, ki je povzročila vzlet tega letala. Moje navdušenje je bilo tako veliko, da sem mislil, da sem napolnjen s helijem, ki me je napravil čisto lahkega in hkrati moje zunanje zidove pritiskal navzven. Je bila tu še vdolbina, poškodba? Ne. Pilot je sporočil čas letenja. Dolg polet. Vendar bo v primerjavi z vsemi mojimi zagoni samo kratek, energičen skok. V slušalkah sem potem zaslišal pesem *I'm the tiger*. In pomislil sem: Ja. Kričati bi bil moral.